

CANDIRU

MUDr. Miroslav Förstl¹, MUDr. Zbyněk Veselský², MUDr. Petr Macek²

¹Ústav klinické mikrobiologie Fakultní nemocnice Hradec Králové

²Urologická klinika Fakultní nemocnice Hradec Králové

Krátké sdělení shrnuje základní fakta o rybě, kterou lze (možná s určitými výhradami) považovat za jednoho z nejpodivuhodnějších parazitů člověka. Napadá i močovou trubici a její odstranění vyžaduje chirurgický zákrok.

Amazonie (obrázek 1) je díky svým deštným pralesům s neuvěřitelným bohatstvím fauny a flóry jednou z nejsledovanějších, ale také nejohroženějších oblastí této planety. Z takřka nepřeborného množství živočichů mnohé nikde jinde nenajdeme. Je tomu tak i u jednoho z drobných zástupců jihoamerických sumecků. Tuto takřka průsvitnou 2,5–7 cm dlouhou rybu žijící pod kameny, v písku nebo bahně řek Brazílie a Venezuely nazývají indiáni candiru, učenci *Vandellia cirrhosa* (obrázek 2). Neposkytuje člověku žádný užitek, naopak pro něho představuje vážné nebezpečí.

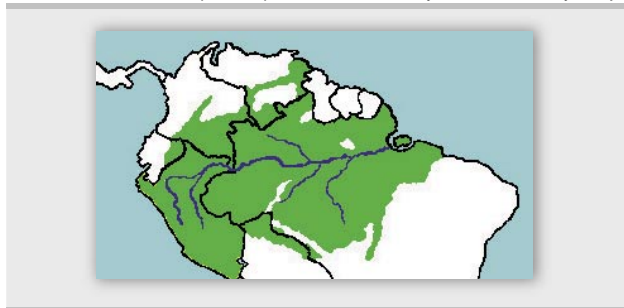
Živí se totiž krví a tkání vyšších obratlovců včetně člověka. Parazituje především na žábrech velkých sumců - v blízkosti skřelí má nazad ohnuté drobné ostny (obrázek 3), kterými se zde fixuje. Instinktivně tedy hledá na svém hostiteli chráněné místo a tím může být také u člověka uretra (konečník, vagina). V močové trubici se ovšem brzy začne dusit a v křeči napřímí ostny! Riziko napadení se stupňuje při močení do vody, rybu přitahuje jakýkoliv proud. Nebezpečná jsou samozřejmě i poranění způsobená kdekoli jinde na těle – znamenají krev, a to

je ve vodách obývaných dravými piranami vždy na pováženou (1, 2, 3, 4, 7, 8).

Přítomnost parazita v uretře samozřejmě nemůže zůstat nepovšimnuta, klinická manifestace je bouřlivá, diagnóza nezaměnitelná a chirurgické odstranění pro charakter ostnů svízelné (obrázek 4). Vzhledem k místní dostupnosti a kvalitě lékařské péče nebývá vzácností amputace penisu nebo v důsledku přidružených komplikací smrt pacienta (5).

Na závěr nezbývá než uznat, že praktický přínos výše uvedených faktů je pro práci urologů v ČR prakticky nulový. Absolvovat transatlantický let s něčím takovým je pro pacienta asi výkon zcela nemožný, tak alespoň pozor s výběrem místa vaší dovolené. Poučka americké armády o tom, že existuje řeka, kde se každému vyplatí si ve vodě přidržet místo nosu jiné tělní partie, je totiž určena právě Amazonii (a také nezbyvá než doufat, že nějaký akvarista nezopakuje úspěšný experiment s letním přežíváním dravých piraní v evropských řekách i s jiným amazonským druhem. Zatímco piraně napadají člověka pouze v hejnech, candiru útočí sám...) (6).

Obrázek 1. Amazonie – právě v povodí řek Amazonky a Orinoka tato ryba žije

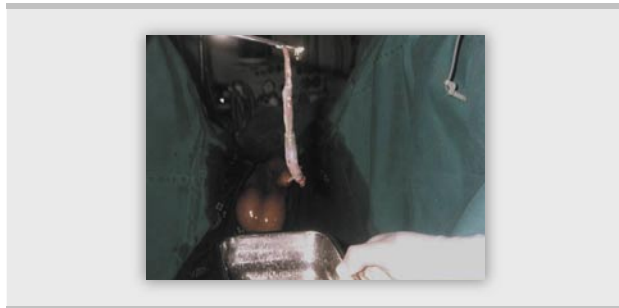
Obrázek 3. Zahnuté ostny u skřelí

Obrázek 2. Candiru, *Vandellia cirrhosa*

Obrázek 4. Parazit vyjmutý z močové trubice

Literatura

1. Čihař J. Tajemný svět ryb. Práce 1971: 97–98.
2. <http://www.angelfire.com/biz/piranha038/candiru.html>
3. <http://www.angelfire.com/mo2/animals1/catfish/candiru.html>
4. <http://www.fishbase.org/Summary/SpeciesSummary.cfm?genusname=Vandellia&speciesname=cirrhosa>
5. <http://www.internext.com.br/urologia/Casosclnicos.htm>

6. <http://www.lidovky.cz/archiv.asp?c=L191A12D&r=azajimavosti&d=17.08.2001#clanek>

7. <http://www.sciencenet.org.uk/database/Biology/0003/b00768d.html>

8. <http://www.zoology.ubc.ca/~etaylor/426www/lectures/lectures2/teleosts2.html>

Převzato z časopisu Urologie pro praxi, 2002; 4: 177.